

ВІДГУК офіційного опонента
доктора медичних наук, професора Скрипник Рімки Леонідівни
на дисертацію Корнілова Лавра Віталійовича
«Порівняння методів лікування виразкового ураження рогівки»,
подану до спеціалізованої вченої ради Д 26.613.05
у Національному університеті охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика на здобуття наукового ступеня
кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.18 – офтальмологія

Актуальність.

Патологія рогівки відповідно до даних ВООЗ займає третє місце в світі серед причин, що приводять до значного зниження зору та незворотньої сліпоти. Важлива причина низького зору, сліпоти з анатомічною загибеллю очей, що завершаються енуклеацією в 23,7%, і, таким чином, інвалідизації населення, пов'язана з виразковими ураженнями рогівки. В Україні причиною первинної інвалідності в 3,2% - 5% випадків є виразка рогівки. Епітеліальні дефекти рогівки, що протягом 3 тижнів після виникнення не загоюються, вважаються персистуючими або хронічними. Медикаментозне лікування тривалих виразок рогівки не завжди ефективно, особливо в зв'язку з ускладненням отримання своєчасної медичної допомоги під час воєнного стану в Україні.

Найбільш ефективним методом лікування виразки рогівки із перфорацією та загрозою перфорації є ургентна лікувальна кератопластика, для якої застосовуються різноманітні пластичні матеріали. А найбільш ефективним методом лікувальної кератопластики є пересадка донорської рогівки, також в умовах обмеження трансплантаційного матеріалу для кератопластики або біопокриття використовується аутотрансплантат. В літературі є обмежена інформація, що стосується методів аутотрансплантації склери та особливостей регенерації рогівки. Розробка нових доступних методів лікування хворих на виразку рогівки із застосуванням альтернативних донорських матеріалів є актуальною задачею сучасної офтальмології.

Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами.

Виконана науково-дослідна робота є складовою частиною комплексної науково-дослідної роботи на кафедрі офтальмології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика і є фрагментами науково-дослідних робіт: «Діагностика та лікування порушень оптичної системи ока» (№ державної реєстрації 0110U002363, дати виконання 2010-2014 роки), «Діагностика та лікування порушень оптичної системи, судинних і дистрофічних змін органу зору» (№ державної реєстрації 0115U002167, дати виконання 2015 рік), «Клінічне та експериментальне обґрунтування діагностики, лікування і профілактики рефракційних, дистрофічних, травматичних і запальних захворювань органу зору» (№ державної реєстрації 0116U002821, дати виконання 2016–2020 року) та «Розробка нових методів діагностики, лікування та профілактики рефракційних, запальних, дистрофічних і травматичних захворювань органу зору та їх клініко-експериментальне обґрунтування» (номер державної реєстрації 01200105324, термін виконання 2020-2025 роки), в яких дисертант був співвиконавцем.

Новизна дослідження та одержаних результатів.

Серед основних моментів наукової новизни можна зазначити, що вперше запропоновано і впроваджено в практику нову методику лікування виразки рогівки різної етіології центральної і периферичної локалізації – лікувальну аутосклеропластику рогівки. Доповнені наукові дані щодо особливостей клінічного перебігу та характеру і частоти ускладнень виразки рогівки різної етіології, встановлено, що найбільш поширеною причиною виразкового ураження рогівки були бактеріальні кератити, а збудником - епідермальний стафілокок. Центральна локалізація виразкового ураження рогівки зустрічається від 41,66% до 58,33% випадків. Периферична локалізація виразкового ураження рогівки зустрічається до 72,5% випадків. Доповнені дані щодо ефективності лікувальної аутосклеропластики рогівки порівняно з лікувальною кератопластиком. Зниження частоти неспроможності покриття з при лікувальній аутосклеропластикі рогівки порівняно з лікувальною

кератопластикою становить від 18,75% до 14,29%, відсутність розвитку ендoftальміту, передчасного лізису трансплантата (відторгнення трансплантату) з 10,4% до 0%, розходження швів з 6,25% до 1,79%. Доповнені наукові дані про умови використання лікувальної аутосклеропластики рогівки для досягнення найкращих результатів. Найкращі результати були досягнуті на очах, де не було перфорації, а також у випадках, коли площа ураження рогівки деструктивним процесом не перевищувала 30% загальної площини рогівки.

На основі отриманих результатів встановлені нові дані про стан рогівки у віддаленому періоді після розробленої лікувальної аутосклеропластики.

Теоретичне значення результатів дослідження.

Проведене дослідження дозволило теоретично обґрунтувати та вирішити визначення в уточненні даних щодо ефективності, частоти ускладнень і рецидивів виразки рогівки при різних термінах спостереження після різних методів хірургічного лікування. Також доповнена наукова інформація про біометричні показники стану рогівки при розвитку деструктивних уражень.

Практичне значення результатів дослідження.

Розглядаючи питання практичного значення дисертації, необхідно виділити ту обставину, що розроблена і впроваджена в практику офтальмологічних відділень закладів охорони здоров'я України нова методика лікування виразок рогівки різної етіології центральної і периферичної локалізації – лікувальна аутосклеропластика рогівки (ЛАСПР) (Патент України на корисну модель № 81136 UA, Бюл. № 12 від 25.06.13), яка може використовуватися при виразках рогівки з перфораціями та при необхідності ургентної лікувальної кератопластики за відсутності донорського пластичного матеріалу, що робить її доступною для практичної офтальмології, в тому числі в умовах воєнного стану.

Під час виконання роботи встановлено, що застосування ЛАСПР у пацієнтів з виразкою рогівки з додатковою фіксацією трансплантата вузловими швами до рогівки дає можливість закривати дефекти рогівки, в тому числі з перфорацією, будь-якої локалізації. Додаткове накладання м'якої

контактної лінзи забезпечує безпеку способу, прискорює епітелізацію виразкового дефекту рогівки, зменшує терміни зникнення перифокальної інфільтрації і набряку рогівки, а також виразність запальної реакції і частоти ускладнень.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях і авторефераті.

Аналізуючи основні особливості побудови дисертаційної роботи, можна відмітити наступне. Основні результати дисертації викладені в 10 наукових публікаціях. 6 статей в журналах відповідно до «Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук», 3 – тези у матеріалах науково-практичних конференцій, 1 – Патент України на корисну модель (№ 81136 UA, Бюл. № 12 від 25.06.13). У наукових працях, опублікованих за матеріалами дисертації в співавторстві, здобувачу належала провідна роль у формулюванні мети, завдань, методології дослідження, статистичній обробці та аналізі результатів, дисертантом самостійно проведено огляд літератури, зібрано клінічний матеріал, проведено узагальнення та сформульовано висновки.

Слід відмітити, що ідея виконаного наукового дослідження про застосування лікувальної аутосклеропластики рогівки при гнійної виразки рогівки належить науковому керівнику член-кор. НАМН України, доктору медичних наук, професору Рикову С.О.

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації та авторефераті.

Структура дисертаційної роботи відповідає сучасним вимогам. Наукові положення, висновки та рекомендації, які викладені в роботі, отримані на достатньому фактичному матеріалі. Досліджувались 220 пацієнтів (220 очей) з виразкою рогівки різної етіології. 180 пацієнтам (180 очей), з них чоловіків 76, жінок 104, було виконано розроблене оперативне втручання – ЛАСПР. Вік хворих склав 18-70 років, в середньому 57,34 років. В якості контролю, проведено ретроспективний аналіз історій хвороб 40 осіб (40 очей), з них

чоловіків 18, жінок 22, яким була проведена наскрізна кератопластика за загальноприйнятою методикою. Вік пацієнтів – 18-78 років, в середньому 49,35 років.

Робота виконана на сучасному науково-методичному рівні із застосуванням принципів доказової медицини. Методи, що використані автором в дослідженнях сучасні.

Достовірність даних підтверджена, окрім достатнього обсягу спостережень, використанням надійних статистичних методів обробки та аналізу даних. Статистичний аналіз результатів досліджень проведений на сучасному рівні, за допомогою стандартних програм статистичного аналізу. Подані в роботі таблиці, рисунки переконливі, висновки конкретні і повністю підтверджуються результатами досліджень. Висловлені в роботі наукові положення та рекомендації науково обґрунтовані.

Дисертаційна робота викладена українською мовою на 122 сторінках, складається з анотації, вступу, огляду літератури, матеріалів та методів дослідження, 3 розділів досліджень, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел літератури (168 найменувань, із них 121 іноземних авторів), 2 додатків. 18 рисунків та 18 таблиць.

У «Вступі» викладена та обґрунтована актуальність теми дисертації; сформульовані мета і шість завдань дослідження; в повній мірі описана наукова і практична новизна, вказані місця апробації роботи та особиста участь дисертанта у виконанні і написанні роботи; відображена загальна характеристика дисертації.

Розділ 1, що складається із огляду літератури, побудовано за аналізом відомих на даний час наукових даних із досліджуваної проблеми. Наведені різні погляди вітчизняних та зарубіжних авторів на методики лікування деструктивних уражень рогівки (виразок рогівки). Критично представлений аналіз літературних джерел свідчить про його сучасність, а також освіченість та ерудованість дисертанта.

В розділі 2 «Матеріали та методи дослідження» повністю описані умови, хід та методики клінічних досліджень. Слід зауважити, що всі використані в

роботі методики досліджень інформативні та сучасні, що безумовно піднімає рейтинг роботи. В підрозділі «Статистична обробка отриманих даних» обґрунтовано представлені методи статистичної обробки, які були вірно обрані для вирішення поставлених задач та відповідають стандартам сучасної доказової медицини.

Розділ 3 присвячений розгляду етіології, клінічного перебігу та результатів сучасного комплексного лікування виразки рогівки. Розділ в достатній мірі ілюстрований таблицями, завершується резюме та списком публікацій автора.

В 4 розділі наведені ґрунтовні результати використання розробленого оперативного методу лікування виразок рогівки – аутосклеропластика, проведена порівняльна оцінка ефективності при застосуванні лікувальної аутосклеропластики рогівки аутосклеральним клаптом та аллокератопластики у пацієнтів з виразкою рогівки. Розділ в повній мірі проілюстрований таблицями та рисунками, також завершується резюме та списком публікацій автора.

У розділі 5 «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» здобувач систематизує та об'єднує отримані результати дисертаційної роботи, обґрунтовує їх наукову та практичну новизну та значимість, проводить порівняльний аналіз одержаних під час дослідження результатів із даними сучасної офтальмологічної літератури.

Висновки відповідають сформульованій меті та задачам дослідження в повній мірі, написані достатньо лаконічно, але повністю відображають результати проведеної роботи.

Дискусійні запитання та зауваження щодо оформлення та змісту дисертації та автореферату.

Всі розділи дисертації написані логічно із дотриманням наукового стилю написання, але у тексті дисертації є поодинокі граматичні та стилістичні помилки.

Суттєвих зауважень до змісту та оформлення дисертаційної роботи немає. З недоліків можна вказати на нечіткість окремих формулювань,

русизми, а також те, що рисунки в розділі 4 потребують більш достатнього пояснення у тексті. Ці зауваження не знижують цінності дисертації в цілому і не мають принципового значення та не впливають на рівень наукової цінності дисертаційної роботи. У ході знайомства з дисертаційною роботою виникли деякі запитання:

1. Які ви отримали віддалені результати стану рогівки після застосування оригінальної технології оперативного лікування методикою ЛАСПР та які були терміни відновлюваного періоду у пацієнтів після ЛАСПР порівняно з другою групою пацієнтів?
2. Які переваги має методика ЛАСПР порівняно з іншими методиками, в тому числі з використанням «живлячої ніжки»?

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертаційного дослідження в медичній практиці. Матеріали дисертаційної роботи можуть бути впроваджені у роботу стаціонарних офтальмологічних відділень та центрів, а також використані при розробці посібників та навчальних програм під час підготовки офтальмологів у відповідних навчальних програмах в процесі безперервного професійного розвитку.

Відповідність дисертації паспорту спеціальності та профілю спецради.

Дисертація Корнілова Лавра Віталійовича «Порівняння методів лікування виразкового ураження рогівки» повністю відповідає паспорту спеціальності 14.01.18 – офтальмологія. Дисертація повністю відповідає профілеві спеціалізованої вченої ради Д 26.613.05.

Відсутність академічного плагіату.

В дисертаційній роботі при перевірці та проведенні аналізу викладених матеріалів не відмічено ознак академічного плагіату та інших ознак порушень академічної доброчесності.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація Корнілова Лавра Віталійовича «Порівняння методів лікування виразкового ураження рогівки», представлена на здобуття

наукового ступеня кандидата медичних наук по спеціальності 14.01.18 – офтальмологія, є завершеною науково-дослідною роботою, яка містить нові науково-обґрунтовані положення, що в сукупності вирішують важливі наукові завдання щодо лікування хворих на виразку рогівки різної етіології. Автору вдалось розробити ефективний метод лікування виразок рогівки різної етіології і локалізації та впровадити практичні рекомендації щодо використання.

Виходячи з актуальності, за об'ємом та рівнем досліджень, наукової новизни результатів, теоретичної та практичної цінності отриманих даних, об'єктивності та обґрунтованості висновків, беручи до увагу отримані результати та особистий внесок здобувача, дисертаційна робота Корнілова Лавра Віталійовича «Порівняння методів лікування виразкового ураження рогівки», яка була виконана під науковим керівництвом член-кор. НАМН України, доктора медичних наук, професора Рикова С.О. на кафедрі офтальмології НУОЗ України імені П.Л. Шупика, за актуальністю, обсягом і рівнем досліджень, теоретичною та практичною цінністю, науковою новизною результатів, об'єктивністю та обґрунтованістю висновків дозволяє вважати такою, що відповідає вимогам п.п. 9 та 11,12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю – офтальмологія.

Офіційний опонент

Проректор з науково-педагогічної роботи,
міжнародних зв'язків та європейської інтеграції,
професор кафедри офтальмології
Національного медичного університету
імені О.О. Богомольця
доктор медичних наук, професор

Р.Л. Скрипник

*Відомості надійшли до
секретаря 22.06.2025
24.06.2025р.*

Вчений секретар, к. мед. н. доцент Ніколаєв (Н.С. Лаврик)